

EU

Den europeiske union
En regional organisasjon
Mer forpliktende enn FN

EUs prinsipper

- **Overnasjonalitet**
 - Vedtak er forpliktende
- **Det indre markedet (fra 1993)**
 - Fri flyt av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft
- **Økonomisk og monetær union**
 - Felles valuta og sentralbank (unntatt Sverige, Danmark og England)

EUs styringsorgan

- **Ministerrådet**
 - Lovgivende forsamling
 - Statsråder fra hvert land deltar
- **Kommisjonen**
 - Ledet av EUs president
 - Medlemmene utpekt av regjeringene i medlemsland
 - Representerer EU; ikke sitt eget land
 - Forbereder og iverksetter lover og tiltak som Ministerrådet vedtar

- **EU-parlamentet**
 - **Folkevalgt forsamling valgt i medlemsland for 5 år**
 - **Rådgivende forsamling**
- **Det europeiske råd**
 - **EUs toppmøte to ganger i året**
 - **Regjeringsjefene for alle medlemsland**
 - **Blir enig om overordnede prinsipper**

Europa før Roma-traktaten

- **1946:** Winston Churchill foreslår et Forenede Stater i Europa
- **1947:** Marshallhjelpen
- **1948:** OEEC
- **1949:** NATO
- **1952:** Kull- og stålunionen
 - Vest-Tyskland, Frankrike, Italia, BE-Ne-LUX

EEC ”de indre 6”

(fra 1972 EF, fra 1994 EU)

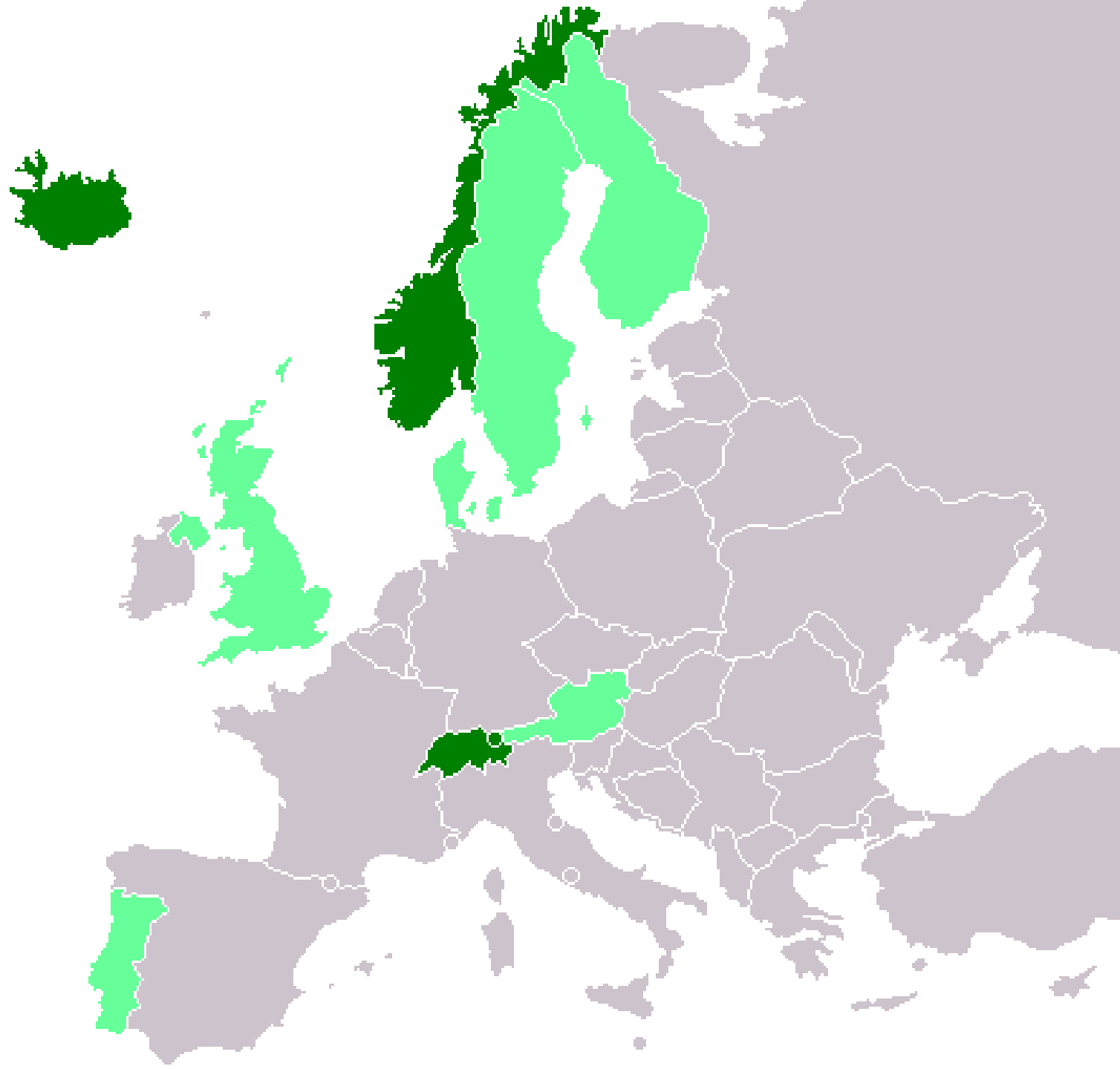
- **1958: Romatraktaten**
 - Felles tollunion for industrivarer
 - Felles toll utad, ingen toll innad
 - Felles landbrukspolitikk
 - Selvforsyning
 - Stabile markedsforhold
 - Sikre bøndernes levestandard

EFTA (1959)

European Free Trade Association

- **Frihandelsavtale for industrivarer**
 - Landbruk ikke del av avtalen
- **Storbritannia, Danmark, Sverige, Norge, Portugal, Sveits og Østerrike**
 - ”de ytre 7”

Endringer

- **1961: Storbritannia søker medlemskap i EEC**
 - Norge søker om medlemskap
 - Frankrike (de Gaulle) sier nei (veto)
 - Norge trekker sin søknad
- **1967: Gjentakelse av 1961**

- **1972: Storbritannia, Danmark og Irland inn i EEC**
 - **Norge søker om medlemskap, forhandler om avtale, men nei ved folkeavstemningen**
- **1981: Hellas medlem i EF**
- **1986: Spania og Portugal inn i EF**

Det indre Marked (1987)

- **Fri flyt av arbeid, kapital, varer og tjenester ("de 4 friheter")**
- **Fjerning av tekniske handelshinder**
- **Oppheving av grensekontroll**
- **Harmonisering av avgifter**
- **Økt samarbeid om miljø, forskning...**

Schengen-avtalen (1990)

- **Fri ferdsel over indre grenser uten passkontroll**
- **Samarbeid om kontroll av ytre grenser**
- **Felles visumregler**
- **Felles asylpolitikk**
- **Samarbeid om illegal innvandring**
- **Felles politi-informasjonsystem og register**
- **Samarbeid om bekjempelse av narkotikahandel**
- **Politisamarbed over grensene (EUROPOL)**

- **1994: EØS dannet**
 - **Økonomisk samarbeid basert på ”de 4 friheter” og felles økonomisk lovverk mellom EU og rest-EFTA (Norge, Island, Liechtenstein)**
 - **Felles regelverk**
- **Sveits får egen avtale med EU**

- **1994:** Norge søker og forhandler om medlemskap i EU, men nei i folkeavstemningen
- **1994: Maastricht-traktaten**
 - Økonomisk og monetær union (felles mynt)
 - Skritt mot en føderasjon (union)
- **1995:** Sverige, Finland og Østerrike medlem i EU

- **2002:** EURO innføres som felles mynt
- **2004:** Estland, Latvia, Litauen, Polen, Tsjekkia, Slovakia, Ungarn, Slovenia, Malta og Kypros inn i EU
- **2007:** Bulgaria og Romania medlemmer

- **I dag 27 land i EU**
 - Tyrkia, Kroatia har søkt medlemskap
 - Minst 10 tidligere sovjet-republikker og stater på Balkan ønsker medlemskap
- Norge, Island og Lichenstein har EØS-avtale med EU
- Sveits har egen frihandelsavtale med EU

FN-forente nasjoner

- **dannet 1945**
- **hovedoppgave å trygge fred og sikkerhet**
- **en viss overnasjonal myndighet**
(sikkerhetsrådet, men vetorett for de fem
faste medlemmer)

Tre viktige organer

- **Hovedforsamlingen**
 - alle medlemsland har en stemme
- **Sikkerhetsrådet**
 - 15 medlemmer hvorav 5 faste
 - kan vedta bruk av tvang mot medlemland
 - de 5 faste har vetorett
- **Særorganisasjoner**
 - UNESCO, WHO, FAO

- **Hovedsete i
New York**

Generalsekretær Kofi Annan

Hovedforsamlingen

Sikkerhetsrådet

Fidel Castro og Nikita Khrustsjov

FN-1960 (manipulert bilde)

Autentisk bilde

FNs 1. Generalsekretær Trygve Lie

Svakheter med FN

- **vanskelig å bruke tvangsmidler**
- **organisasjonen bygger på frivillighet**
- **handlingslammet under den kalde krigen**

Styrke ved FN

- **har fredsbevarende styrker**
- **vetoretten ikke brukt etter 1990**
- **akseptert at FN engasjerer seg i indre konflikter i et land**
- **praktisk talt alle nasjoner er medlem**
- **viktig forum og møteplass for diskusjoner statene imellom**
- **utarbeider rapporter om viktige internasjonale spørsmål**

- **arrangerer internasjonale konferanser**
- **driver arbeid innen undervisning, helse og u-hjelp gjennom særorganisasjonene UNESCO, WHO, FAO**
- **multilateral hjelp**

<http://noddi.com/> 2009